

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Харківський політехнічний інститут»**

КОДЕКС ЕТИКИ

**АКАДЕМІЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН
ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Погоджено та підтримано на
Конференції трудового колективу НТУ «ХПІ»
Протокол №2 від 31.08.2019 р.

**ХАРКІВ
2019**

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Кодекс етики академічних взаємовідносин та доброчесності Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (далі – Кодекс) визначає цінності, якими керуються учасники університетської спільноти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (далі – НТУ «ХПІ»), і встановлює етичні норми відносин в академічному середовищі.

1.2 Кодекс базується на фундаментальних принципах Великої Хартії Університетів, керівних принципах IAU-MCO (International Association of Universities and the Magna Charta Observatory) стосовно інституційного етичного кодексу вищої освіти, Європейській хартії дослідників, Берлінській декларації про відкритий доступ до знань у науці та гуманітарній сфері, Бухарестській декларації етичних цінностей та принципів вищої освіти у Європі.

1.3 Етичні цінності університетської спільноти та порядок перевірки і розгляду етичних порушень визначаються Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту», іншими законодавчими актами, Статутом НТУ «ХПІ», Правилами внутрішнього розпорядку, наказами і розпорядженнями ректора та іншими локальними нормативно-правовими актами.

1.4 Цілі Кодексу

Кодекс закріплює основні принципи академічної поведінки, яких мають дотримуватися всі учасники університетської спільноти.

Кодекс сприяє формуванню академічного середовища, у якому кожен член університетської спільноти може займатися своєю діяльністю в умовах взаємної поваги й отримання позитивних емоцій від роботи, навчання та ведення наукових досліджень.

Кодекс не покликаний вирішувати спірні ситуації, пов'язані із недобросовісною поведінкою, але у ньому закладаються основи, керуючись якими такі ситуації мають вирішуватися з урахуванням виконання місії Університету.

1.5 У Кодексі поняття й терміни вживаються у такому значенні:

– академічна етика – сукупність морально-етичних норм, правил і принципів, у тому числі правил педагогічної етики, академічної доброчесності й ділового етикету, які регулюють міжособистісні відносини учасників освітнього процесу закладів вищої освіти;

– педагогічна етика – сукупність норм і правил поведінки науково-педагогічних працівників, спираючись на які запроваджуються високі моральні стандарти педагогічної діяльності і будуються взаємовідносини, зумовлені педагогічною діяльністю;

– академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання і провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

- діловий етикет – порядок взаємодії і поведінки працівників НТУ «ХПІ» та учасників освітнього процесу Університету під час спільної діяльності, включаючи ділове листування, прийом на роботу, звернення до керівництва тощо;

- конфлікт інтересів – суперечність між приватними інтересами членів університетської спільноти та їх посадовими обов'язками;

- приватний інтерес – будь-який майновий (комерційний) чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами;

- університетська спільнота – наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники; здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються в НТУ «ХПІ»; фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу за освітньо-професійними програмами; інші працівники Університету.

2 МІСІЯ ТА ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЦІННОСТІ НТУ «ХПІ»

Місія НТУ «ХПІ» полягає у формуванні високої культури поведінки учасників освітнього процесу та інших працівників Університету шляхом проведення освітньої та науково-дослідницької діяльності на рівні найвищих професійних та етичних стандартів.

2.1 Університетська спільнота під час діяльності повинна дотримуватися таких основних цінностей:

- академічна доброчесність;
- колегіальність та повага до людської гідності;
- академічна свобода;
- відповідальність за використання майна і ресурсів Університету.

2.2 Академічна доброчесність

2.2.1 Члени університетської спільноти дотримуються академічної чесності й активно застосовують цей принцип у навчанні, викладанні, науково-дослідницькій діяльності та наданні інших освітніх і консультативних послуг.

2.2.2 Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними і науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність; контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти; об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.2.3 Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного і підсумкового контролю результатів навчання (до осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

2.2.4 Порухенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти. Університет не буде терпіти академічну нечесність у будь-якій формі (фальсифікація даних, шахрайство, крадіжка, плагіат, підкуп, купівля та продаж творів, презентація твору інших авторів як власного, невинправдане співавторство, обман під час іспитів та інша недоброчесна поведінка).

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

2.2.5 Відповідальність за порушення академічної доброчесності

За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні й наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи обіймати встановлені законом посади.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

2.2.6 Члени університетської спільноти повинні діяти справедливо й законно, проводячи свою діяльність як в НТУ «ХПІ», так і за його межами, приймати рішення відповідно до законів та інших нормативно-правових актів.

2.2.7 Члени університетської спільноти повинні діяти добросовісно з міжнародними партнерами.

2.3 Колегіальність і повага до людської гідності

2.3.1 Члени університетської спільноти керуються принципами академічного співробітництва й чесної конкуренції, проводячи дослідження, виконуючи організаційні та посадові обов'язки.

2.3.2 Толерантність і повага до людської гідності є одним із основних принципів спілкування в університетському середовищі.

2.3.3 Члени університетської спільноти дотримуються принципів рівності, справедливості, рівних можливостей, уникають і не допускають жодної форми дискримінації, фаворитизму, персоналізації, переслідування, сексуальних домагань, зловживання владою.

2.3.4 Члени університетської спільноти захищають конфіденційну інформацію, пов'язану з академічною діяльністю НТУ «ХПІ» та персональними даними співтовариства; однак вимога конфіденційності не може перешкоджати розгляду випадків академічної нечесності або можливих порушень, який здійснюється компетентними підрозділами НТУ «ХПІ» чи державними органами.

2.3.5 Скарги і заяви, отримані НТУ «ХПІ», розглядаються об'єктивно, неупереджено, прозоро й відповідно до встановлених строків.

2.4 Академічна свобода

2.4.1 НТУ «ХПІ» у своїй діяльності втілює принцип свободи вираження поглядів на навчання, дослідження та думки.

2.4.2 Члени університетської спільноти зобов'язані прагнути до правдивих знань, поширювати свій досвід і отримані знання.

2.4.3 Члени університетської спільноти визнають і поважають вірування й переконання один одного.

2.4.4 Члени університетської спільноти сприятимуть критичному мисленню, свободі вираження поглядів, розвиватимуть можливості для участі в дискусіях і дебатах.

2.4.5 Члени університетської спільноти поважають гідність один одного, не допускають дискримінації, нечесності або зловживання владою в їх стосунках.

2.5 Відповідальність за використання активів і ресурсів

Члени університетської спільноти повинні:

2.5.1 Правильно використовувати й берегти майно НТУ «ХПІ».

2.5.2 Захищати права інтелектуальної власності Університету і членів спільноти.

2.5.3 Використовувати ресурси НТУ «ХПІ», робочий час працівників, обладнання, послуги та фінансування виключно для виконання місії й завдань Університету.

2.5.4 Визнавати принципи сталого розвитку, відповідально використовувати природні та інші ресурси.

3 КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

3.1 Члени університетської спільноти повинні:

3.1.2 Не допускати та уникати конфлікту інтересів, що виникає внаслідок особистих стосунків.

3.1.3 Надавати пріоритет науковій і академічній діяльності і зобов'язанням перед НТУ «ХПІ»; особистий бізнес чи інші приватні інтереси не повинні перешкоджати виконанню трудових обов'язків працівника Університету.

3.2 Не допускається надання освітніх послуг у комерційних цілях за межами НТУ «ХПІ», якщо такі або подібні освітні послуги надаються в Університеті або ним.

3.5 Ніякі види вдячності, що впливають на ухвалення рішення, не можуть бути прийняті членом університетської спільноти.

3.6 У разі виникнення конфлікту інтересів інформувати безпосередніх керівників.

3.7 Через потенційний конфлікт інтересів член університетської спільноти повинен відмовитися від прийняття рішення.

4 ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ

4.1 У разі надходження заяви від члена університетської спільноти про порушення цього Кодексу на ім'я ректора його наказом створюється Комісія з академічної етики.

4.2 Комісія перевіряє ці факти та у випадку їх підтвердження до порушника застосовуються види відповідальності, передбачені законами України, цим Кодексом і локальними нормативно-правовими актами Університету. Залежно від ситуації, яка виникла, пропозиції комісії надаються ректору або голові Вченої ради для їх вирішення.

4.3 Залежно від порушення Головою комісії призначається один з проректорів за напрямком діяльності. Обов'язково до складу комісії входять представники профспілкового комітету та студентського самоврядування.

5 ПОЛІТИКА НЕДИСКРИМІНАЦІЇ НТУ «ХП»

5.1 НТУ «ХП» дотримується політики поваги і визнання гідності стосовно кожної особи, засуджує утиск, приниження, дискримінацію та популяризацію ненависті, не буде толерувати, ігнорувати, залишати без відповідальності дискримінацію чи утиск.

5.2 Всі працівники та здобувачі вищої освіти повинні поважати гідність і права своїх колег та академічної спільноти, до якої вони належать.

5.3 Усі дотримуються політики недискримінації за ознаками раси, національності, віросповідання, віку, статі, гендерної ідентифікації, сексуальної орієнтації, стану здоров'я, соціального статусу тощо.

5.4 Працівники мають право виконувати свої функції в атмосфері професійності, що забороняє дискримінацію, утиски або помсту через будь-яку ознаку та у будь-який спосіб (фізичні чи словесні образи, домагання, образливі жарти чи коментарі тощо).

5.5 Проявами дискримінації, утиску або помсти вважаються дії, що порушують політику недискримінації.

6 ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА НТУ «ХП»

6.1 НТУ «ХП» намагається забезпечити рівні можливості для всіх своїх працівників та здобувачів вищої освіти і буде перешкоджати дискримінації у будь-яких аспектах зайнятості за ознакою раси, релігії, кольору шкіри, етнічного чи національного походження, віку, вад здоров'я, сексуальної орієнтації, політичних переконань, статі та сімейного статусу.

6.2 В усіх аспектах зайнятості, наймання, компенсацій і виплат, навчання, просування, переведення та звільнення з роботи ми ставитимемося до працівників та здобувачів вищої освіти справедливо, відповідно до їхніх здібностей, аби увідповіднити вимоги і стандарти їхній ролі. Жоден учасник освітнього процесу не буде об'єктом фізичних, сексуальних, расових, психологічних, словесних чи іншого характеру домагань або образ.

6.3 НТУ «ХП» засуджує гендерне насильство, у тому числі, сексуальні домагання на робочому місці та в освітньому процесі, та зобов'язується сприяти протидії цьому явищу.

7 ПРАВИЛА НТУ «ХП» ЩОДО СЕКСУАЛЬНИХ ДОМАГАНЬ

7.1 В НТУ «ХП» забороняються сексуальні домагання щодо здобувачів вищої освіти, співробітників або інших членів його спільноти.

7.2 Сексуальне домагання проявляється в непристойних сексуальних діях, у вимогах прихильного ставлення до себе в усних висловлюваннях або в фізичній поведінці, що проявляються в будь-якому з наступних контекстів:

- пропозиція особою сексуальних дій робиться або в явній, або в прихованій формі;

- пропозиція або відмова від такої поведінки використовується як підстава для винесення рішень по навчанню або роботі постраждалої особи, що впливають на неї, або така поведінка має на меті необґрунтоване втручання у виконання навчального навантаження або роботи кожного або створення атмосфери залякування, ворожості або ворожого середовища для роботи або навчання.

7.3 Як правило, простий жарт, який зачіпає відносини між статями, образлива фраза або прохання про побачення не є сексуальним домаганням; проте неодноразове повторення таких жартів, фраз і прохань може стати причиною створення атмосфери сексуального домагання.

7.4 Щоб визначити, чи є ця сексуальна поведінка предметом для коригувальних дій, будуть розглядатися всі супутні обставини, включаючи контекст, в якому виявлялося така поведінка. Дані факти будуть оцінюватися на основі того, що є розумним для звичайних людей, а не на основі розуміння або реакцій кожної окремо взятої людини.

7.5 У розслідуванні випадків передбачуваного сексуального домагання при використанні в мові художніх виразів необхідно враховувати стандарти і норми свободи слова. У студентській аудиторії і у всіх інших програмах навчання і в цілому в діяльності університету реалізується право на свободу слова. Велика увага повинна приділятися заохочення відкритих дискусій, академічних дебатів і свободи висловлення особистої думки, зокрема, в аудиторії. Проте, в освітньому процесі, в мові або поведінці ворожого характеру, що несе сексуальний підтекст, може статися порушення академічної свободи і допущено сексуальне домагання. У випадку, якщо це відповідає визначенню сексуального домагання і обґрунтовано розцінено як непрофесійна мова, або не відповідає прийнятій педагогічній меті або не відповідає навчальному предмету.

7.6 Співробітники, здобувачі вищої освіти можуть реагувати на випадки сексуального домагання тільки в тому випадку, коли про нього стане відомо. Викладач, співробітник або здобувач вищої освіти, який вважає, що вона або він піддається сексуальному домаганням або тиску, повинен зв'язатися з Ректоратом з метою отримання допомоги та інформації про

можливі способи вирішення проблеми, включаючи процедуру подачі офіційної заяви. Таке обговорення має проходити повністю в конфіденційному режимі і відповідно до законодавства. Так само будь-який член академічної спільноти університету, який вважає, що він або вона став свідком випадку сексуального домагання на території університету або має інформацію про передбачуване сексуальне домагання з боку співробітника або здобувача вищої освіти, повинен звернутися за допомогою в Ректорат.

5 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1 Кодекс опублікований на офіційному сайті НТУ «ХП».

5.2 Здобувачі вищої освіти підписуючи заяву (договір) про навчання підтверджують, що прочитали та зобов'язуються дотримуватись вимогам Кодексу.

5.3 Особи, які працюють в НТУ «ХП», підтверджують у заяві про прийняття на роботу і трудовому договорі (контракті), що вони ознайомлені з вимогами Кодексу та зобов'язуються дотримуватись його положень.

5.4 Кодекс обговорюється у колективах НТУ «ХП», розглядається та ухвалюється на засіданнях Вченої ради. Зміни й доповнення до Кодексу можуть бути внесені Вченою радою за встановленим регламентом її роботи.